

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด

สุนทรี ขะชาตย์, พย.ม.* สุพัตรา จันทร์สุวรรณ, พย.ม.*

ปวีดา โพธิ์ทอง, พย.ม.* และเสาวลักษณ์ ศรีโพธิ์, พย.ม.**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี จำนวน 30 คน กลุ่มที่ 1-5 และ 4) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี จำนวน 75 คน กลุ่มที่ 6-15 โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยให้นักศึกษาทำแบบวัดความรู้เรื่องการสื่อสารเพื่อการบำบัด แบบสอบถามวัดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง แบบประเมินทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนประเมินก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยใช้สถิติทดสอบที (paired t-test) ซึ่งเครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทุกขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน หากความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-0.96 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient มีค่าอยู่ระหว่าง 0.75-0.97

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานสำหรับนักศึกษาพยาบาล มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ครอบคลุม ความรู้ ความมั่นใจและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของผู้เรียน 2) เนื้อหาเน้นสาระสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละสถานการณ์ 3) โจทย์สถานการณ์มีความหลากหลายในผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตแต่ละพฤติกรรม 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ครบทุกระยะ 5) มีแนวทางการสะท้อนคิดที่ชัดเจนตรงประเด็น และเสริมสร้างพลังใจให้นักศึกษาเห็นศักยภาพของตนเอง 6) การประเมินผลเป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสามารถที่เปลี่ยนไปอย่างเป็นรูปธรรม และการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยของความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และผลคะแนนเฉลี่ยของทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาล สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ความรู้ ความมั่นใจ ทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) **พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาล

บรมราชชนนี สุพรรณบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข E-mail: soontaree@snc.ac.th

Development of Simulation- Based Learning with Standardized Patient Model to Promote Knowledge, Perceived Self-Confidence and Therapeutic of Communication Skill

Soontree Khachat, M.N.S. Suphattra Chansuvarn, M.N.S.

Pawida Phothong, M.N.S & Saowalak Sripcho, M.N.S.

Abstract

The purpose of this research was to construct a simulation-based learning with a standardized patient model to enhance knowledge, perceived self-confidence, and therapeutic communication skills. 1) To design and create simulation-based learning with a model of a standardized patient 2) To assess the efficacy of simulation-based learning using standardized patients. The development procedure consisted of four steps: Step 1: Analyze the situations, Step 2: Design simulation-based learning with a standard patient model, Step 3: Conduct a pilot study of simulation-based learning with a standard patient model, and Step 4: Evaluate the learning model. This study's participants were nursing students from Boromarajonanicollege of nursing, Suphanburi. This project utilized purposive sampling method, and two groups of nursing students were sampled. In group one, thirty nursing students were used in a pilot study, and seventy-five third-year nursing students were evaluated for knowledge attainment, perceived self-confidence, and therapeutic communication skill. In a four-step process, three experts evaluated the instruments using a content-analysis methodology. The values for content validity are 0.80 to 0.96, while the Cronbach's alpha coefficient ranges from 0.75 to 0.97. Utilizing a paired t-test, the difference in assessment scores before and after using the model was evaluated.

This study demonstrates that there are six components of simulation-based learning using a standardized patient model that boost knowledge, increase perceived self-confidence, and develop therapeutic communication skills. (1) The learning outcome must include knowledge, perceived self-confidence, and therapeutic communication skills. (2) Content is precise on therapeutic communication; (3) Scenarios include a number of Situations; (4) Simulation-based learning method is thorough; and (5) students' reflection guidelines are clear and empowering (6) Individual evaluation was objective, and nursing students scored higher on The confidence and therapeutic communication competence between the pre- and post-tests, with a 0.05 level of statistical significance.

Keywords: simulation- based learning; standardized patient knowledge perceived self-confidence therapeutic of communication skill

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวทางที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลมีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (พรรณี ปานเทวัญ, 2559) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เสมือนจริงมีความเหมาะสมทางพยาบาลศาสตร์ศึกษาทั้งนี้เพราะเป็นการบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติจนเกิดเป็นประสบการณ์ทางการพยาบาลผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวมที่ชัดเจนถูกต้อง ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะการพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพลักษณะต่างๆ ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยก่อนให้การดูแลผู้ป่วยจริง ในสถาบันการศึกษาพยาบาลมีการนำการเรียนรู้ลักษณะนี้มาใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพตามข้อกำหนดของหลักสูตร ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน และตามความต้องการของระบบสุขภาพในยุคสมัยปัจจุบัน (ดวงกมล ห่อแก้ว, 2558) ซึ่งประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล ได้แก่ การลดความเสี่ยงกับผู้ป่วยโดยตรง การพัฒนาทักษะทางคลินิกที่ต้องการของผู้เรียนได้เร็วขึ้น การช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์ที่เหมือนกัน การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสะท้อนคิดของผู้เรียนและทีมผู้สอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจสำหรับปฏิบัติกับผู้ป่วยในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย และยังเป็นการช่วยผู้เรียนในการปรับตัวก่อนเผชิญกับสถานการณ์จริง (วงเดือน สุวรรณศิริ อรพิน จุลมณี และฐิติอาภา ตั้งคำวานิช, 2559)

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้จากผู้ป่วยมาตรฐานเหมาะสำหรับการสอนทักษะการสื่อสารกับผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางจิตที่มีอารมณ์แปรปรวน หรือมีความรู้สึกริดก้างวลสูง ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองของการสื่อสารเพื่อการบำบัดในสถานการณ์อย่างมีวิจารณญาณ (Suzanne, Natalia and Ranjit, 2018) ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนรู้จากหุ่นมนุษย์เสมือนจริง เนื่องจากสื่อสารผ่านการแสดงภาษากายได้ ในการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางจิต ทั้งความผิดปกติทางความคิด การรับรู้ อารมณ์และพฤติกรรมนั้น มีเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดในการพยาบาลจิตเวช ได้แก่ เทคนิคที่ช่วยเอื้อต่อการกระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเวชระบายเทคนิคที่ช่วยเอื้อต่อการกระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเวชคิดวิเคราะห์หรือสรุป เทคนิคที่ช่วยเอื้อต่อการกระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเวชตีความหรือให้ความหมาย เทคนิคที่ช่วยเอื้อต่อการกระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเวชแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ และเทคนิคที่ช่วยเอื้อต่อการกระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเวชวางแผนเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมหรือประเมินผลลัพธ์ (Susanne, 2019)

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตที่ผ่านมา มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานในหัวข้อการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด แต่นักศึกษามีความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดยังไม่เพียงพอในการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ซึ่ง Bagus Dwi, Ida Zuhroidah & Mokhammad Sujarwadi (2020) ศึกษาผลของการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานและการแสดงบทบาทสมมติต่อการ

พัฒนาความมั่นใจและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานและกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยการแสดงบทบาทสมมติ พบว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานมีความมั่นใจและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ละมัด เลิศล้ำ, ชนิตา ธนสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒนพิสุทธิ และชัชริย์ บำรุงศรี (2562) และสมจิตต์ ลินธิชัย และกันยารัตน์ อุบลวรรณ (2560) พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในตนเองในการเรียน สามารถทำให้จดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้ได้นาน และประสบการณ์การเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาตัดสินใจได้เร็วขึ้นและเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้น

การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการพัฒนาคุณภาพในระดับชั้นเรียน ซึ่งการพัฒนาการศึกษาโดยประยุกต์หลักการวิจัยและพัฒนา (R&D) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาวะแวดล้อม วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ 2)การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ 3)การสังเคราะห์องค์ความรู้ การออกแบบเบื้องต้น การทดลองนำร่องและการประเมินผล (D&R₁) 4)การปรับปรุงการออกแบบ ทดลองซ้ำ และประเมินผล (D&R₂) 5)การสรุปผล และจัดทำรายงานการวิจัย และ 6) การเผยแพร่และขยายผล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2559)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดในสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพจริง เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดใน ผู้ที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับการคิด การรับรู้ อารมณ์และพฤติกรรม เช่น บุคคลเดียว หูแว่ว ประสาทหลอน หวาดระแวง แยกตัว หงุดหงิด เจ้ากี้เจ้าการ ซึมเศร้า เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคบุรี ตามกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองของ Jeffries และ Rogers (2012) ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของ Kolb (1999) และทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของ Peplau (1952) โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อจะได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้มีความมั่นใจในการสื่อสารเพื่อการบำบัดก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ (Research-R1: Analysis and Design)

เป็นการรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองของ Jeffries & Rogers (2007) , Jeffries & Rogers (2012) การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเพื่อการบำบัด เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยใช้เครื่องมือการรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต ปีการศึกษา 2562 ภาคการศึกษาที่ 2 และภาคการศึกษาที่ 3 โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มที่ 6-15 กลุ่มละ 7-8 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาการฝึกงานภาคปฏิบัติ และสัมภาษณ์เชิงลึกต่อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งกับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 10 คน ที่มีความสมัครใจให้สัมภาษณ์หลังจากตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเสร็จแล้ว นำผลการศึกษาดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนารูปแบบทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ของ Jeffries และ Rogers (2007), Jeffries และ Rogers (2012) ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านลักษณะการจัดการฝึกปฏิบัติ ด้านการออกแบบสถานการณ์จำลอง และด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Development-D1: Development Model) เป็นการนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มาจัดทำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยอาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ร่วมสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่าง เกี่ยวกับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ โจทย์สถานการณ์ (scenario) และการประเมินผลการเรียนรู้ ตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสถานการณ์จำลอง ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เพื่อประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Research-R: Implement) เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ไปทดลองนำร่อง (Pilot Study) ก่อนนำไปใช้จริง โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต ปีการศึกษา 2562 ภาคการศึกษาที่ 2-3 โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาคนที่ 1-5 จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาการฝึกงานภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 4 เข้าร่วมจำนวน 3 ครั้งๆ ละ 4 ชั่วโมง

ขั้นที่ 4 การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Development-D2 : Evaluation) เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วหลังจากนำไปทดลองนำร่อง และนำรูปแบบที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วมาทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต ปีการศึกษา 2562 ภาคการศึกษาที่ 2-3 โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาคนที่ 6-15 กลุ่มละ 7-8 คน จำนวน 75 คน

โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาการฝึกงานภาคปฏิบัติ โดยเข้าร่วมจำนวน 3 ครั้งๆ ละ 4 ชั่วโมง โดยใช้แผนทดลองแบบ One group pretest-posttest design เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัด 2) แบบประเมินทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด และ 3) แบบสอบถามวัดความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการสื่อสารเพื่อการบำบัด และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนประเมินก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยใช้สถิติทดสอบที (paired t-test)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต ปีการศึกษา 2562 จำนวน 125 คน

กลุ่มตัวอย่าง ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต ปีการศึกษา 2562 โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามกลุ่มนักศึกษาที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในโปรแกรมการฝึกภาคปฏิบัติ ปีการศึกษา 2562 ภาคการศึกษาที่ 2-3 ซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มที่ 6-15 กลุ่มละ 7-8 คน จำนวน 75 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาการฝึกงานภาคปฏิบัติ ในขั้นที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาล ศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามกลุ่มนักศึกษาที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในโปรแกรมการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มที่ 1-5 จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาการฝึกงานภาคปฏิบัติ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี เลขรับรองที่ 006/2562 ซึ่งเมื่อได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ผู้วิจัยสร้างตามกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองของ Jeffries และ Rogers (2007), Jeffries และ Rogers (2012) เกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน ลักษณะการจัดการฝึกปฏิบัติ การออกแบบสถานการณ์จำลอง และผลลัพธ์การเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เสมือนจริงจากประสบการณ์ของคอลลี (1999) และทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปพลาว (1952) และทบทวนเทคนิค

การสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิดปกติของการคิด การรับรู้ อารมณ์และพฤติกรรม จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1.1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย ชื่อวิชา หัวข้อ วันเวลาที่จัดการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอน ข้อมูลผู้เรียน สถานที่เรียน สารการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ วัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งขั้นแนะนำก่อนการปฏิบัติ ขั้นปฏิบัติ ในสถานการณ์เสมือนจริง และขั้นสรุปผลการปฏิบัติ สื่อการเรียนรู้ เวลา การประเมินผลการเรียนรู้ ทรัพยากร ประกอบการเรียนรู้ และบันทึกหลังสอน และ 1.2) โจทย์สถานการณ์จำลอง (Scenario) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีความสอดคล้องกับประสบการณ์เรียนรู้ที่กำหนดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ในผู้ที่มีความผิดปกติทางการคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม ประกอบด้วย ชื่อผู้ป่วย ลักษณะของผู้ป่วย อาการสำคัญ วินิจฉัยโรค สรุปกรณีผู้ป่วย ผลการตรวจร่างกาย การตรวจสภาพจิต และประวัติการเจ็บป่วย มีจำนวน 4 Scenario ได้แก่ Scenario ที่ 1 ผู้ป่วยโรคจิตเภท มีอาการแยกตัว นั่งหลับตาเป็นบางครั้ง นั่งเพียงลำพัง ถามคำตอบคำ Scenario ที่ 2 ผู้ป่วยโรคจิตจากสารเสพติด มีอาการหลงผิด ประสาทหลอน หวาดระแวง พูดคนเดียว Scenario ที่ 3 ผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวน มีอาการครั่นครั่น บางครั้ง หงุดหงิด เข้าใจง่าย พุดมาก และ Scenario ที่ 4 ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า อารมณ์เศร้า พุดช้า มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย โดยมีแบบตรวจสอบรายการ(check-list) ตามทักษะปฏิบัติการสื่อสารเพื่อการบำบัด สำหรับเป็นบทในการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยมาตรฐานมีจำนวนทั้ง 4 ชุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับโจทย์สถานการณ์ พร้อมทั้งแนวทางการเตรียมผู้ป่วยมาตรฐาน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยการหาค่า IOC โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.89

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ 2.1) แบบสอบถามสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด มีจำนวน 18 รายการ ประกอบด้วย 1) ด้านผู้สอน จำนวน 3 ข้อ 2) ด้านผู้เรียน จำนวน 3 ข้อ 3) ด้านลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 3 ข้อ 4) ด้านการออกแบบสถานการณ์จำลอง จำนวน 6 ข้อ และ 5) ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ โดยแต่ละข้อมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1-5 เกี่ยวกับความคิดตรงตามรายการประเมินน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุดตามลำดับ ในส่วนการแปลผล ตามคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุดตามลำดับตามช่วงคะแนนเฉลี่ยที่กำหนด และแบบสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับประเด็น 5 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน ลักษณะการจัดการฝึกปฏิบัติ การออกแบบสถานการณ์จำลอง และผลลัพธ์การเรียนรู้ 2.2) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามโครงสร้าง และองค์ประกอบที่กำหนดสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปพลาวและเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิดปกติทางการคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นแบบวัดความรู้ถูกผิด ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อ โดยการให้คะแนนตอบถูกต้อง ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูกต้องได้ 0 คะแนน 2.3) แบบประเมินทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย ตามโครงสร้าง

และองค์ประกอบที่กำหนดสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปพลาว และเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิดปกติทางความคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นแบบวัดทักษะปฏิบัติการสื่อสารเพื่อการบำบัดกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 26 รายการ ตามกระบวนการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารเพื่อการบำบัด แบ่งคะแนนรายข้อเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับ 1 ปฏิบัติครบถ้วนและถูกต้อง ระดับ 2 ปฏิบัติไม่ครบถ้วนหรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง และระดับ 3 ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่องสำคัญ โดยการให้คะแนนระดับ 1 และ 2 จะมีเกณฑ์การให้มากขึ้นตามระดับความสำคัญของพฤติกรรมแต่ละรายข้อ 2.4) แบบสอบถามวัดความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการสื่อสารเพื่อการบำบัด ซึ่งสร้างขึ้นโดยผู้วิจัยตามโครงสร้างและองค์ประกอบที่กำหนดสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของเพปพลาวและเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด หลักการสื่อสารกับผู้ที่มีความผิดปกติทางความคิด การรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม มีจำนวน 15 ข้อ แบ่งคะแนนรายข้อเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละข้อมีระดับการรับรู้ ตั้งแต่ระดับ 1-5 เกี่ยวกับการรับรู้ความมั่นใจในความสามารถระดับน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุดตามลำดับ ในส่วนการแปลผล ตามคะแนนค่าเฉลี่ยการรับรู้ ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุดตามลำดับตามช่วงคะแนนเฉลี่ยที่กำหนด ซึ่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน หาความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-0.96 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient มีค่าอยู่ระหว่าง 0.75-0.97

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยนำผลการสำรวจสภาพปัญหาที่ผ่านมาพบว่า สภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M\ 3.07$, $SD\ 0.33$) ซึ่งสภาพปัญหา ด้านผู้สอน เกี่ยวกับมีแนวทางการสะท้อนคิดที่ยังไม่ชัดเจน ที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M\ 2.75$, $SD\ 0.96$) รองลงมาคือด้านลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองในขั้นตอนต่างๆ ยังไม่เหมาะสม ($M\ 3.00$, $SD\ 0.82$) และรองลงมาด้านการออกแบบสถานการณ์จำลอง (Scenario) ($M\ 3.25$, $SD\ 0.58$) จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบประเด็น 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ต้องการให้จัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานจัดในรายวิชาภาคทฤษฎี ผู้สอนยังไม่ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมภาคปฏิบัติ และประเด็นที่ 2 ผู้เรียนขาดความมั่นใจในสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อมูลเรื่องการออกแบบสถานการณ์จำลอง (Scenario) ยังไม่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่ชัดเจน และโจทย์สถานการณ์

จำลองควรมีการออกแบบสถานการณ์ให้ครอบคลุมทุกเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด นอกจากนี้การสะท้อนคิดที่ชัดเจนตรงประเด็น จะช่วยให้นักศึกษาเกิดผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน และนักศึกษาสามารถประเมินความสามารถของตนเองว่าควรเพิ่มทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดอย่างไร เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสาร

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 1 นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้ฉบับร่าง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้สรุปประเด็นสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด มี 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดในสถานการณ์ต่างๆ 2) เนื้อหาที่มีความครอบคลุมสาระสำคัญของเทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่หลากหลาย 3) โจทย์สถานการณ์จำลอง (Scenario) เรื่องการสื่อสารเพื่อการบำบัดเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดในผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต มีความหลากหลายเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเชื่อมโยงความรู้ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่พบได้บ่อยด้วยความมั่นใจ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งขั้น Pre-brief ขั้นปฏิบัติการตามสถานการณ์ และขั้นประเมินการเรียนรู้ Debrief มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด 5) การสะท้อนคิดมีแนวทางที่ชัดเจน และการเสริมสร้างพลังใจให้นักศึกษาเห็นศักยภาพของตนเอง 6) การประเมินผลนักศึกษาเป็นรายบุคคลมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาทั้งความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยการประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้

ขั้นที่ 3-4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่า หลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน ผลคะแนนเฉลี่ยของความมั่นใจในความสามารถของตนเองของนักศึกษาพยาบาล และผลคะแนนเฉลี่ยของทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษาพยาบาลสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($M\ 54.48, 74.12\ SD\ 8.69, 9.28$) แต่พบว่าผลคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเพื่อการบำบัด ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (n=75)

ตัวแปร	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	P-value
	M	SD	M	SD		
ความรู้	6.84	1.07	7.08	1.22	-1.29	.201
ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง	42.27	1.94	54.48	8.69	-4.23	.000
ทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด	42.17	1.89	74.12	9.28	14.357	.000

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา สภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดสำหรับ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลบัณฑิต ตามกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลโดยใช้สถานการณ์จำลองของ Jeffries และ Rogers (2012) เชื่อว่า องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน ลักษณะการจัดการ ฝึกปฏิบัติ การออกแบบสถานการณ์จำลอง และผลลัพธ์การเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เสมือนจริง จากประสบการณ์ของ Kolb (1999) รวมทั้งทฤษฎีการสร้างสัมพันธภาพของ Peplau (1952) และทบทวนเทคนิค การสื่อสารเพื่อการบำบัด จากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจ ในความสามารถของตนเองและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด มี 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ ที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบำบัดในสถานการณ์ต่างๆ 2) เนื้อหาที่มีความครอบคลุมสาระสำคัญของ เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่หลากหลาย 3) โจทย์สถานการณ์จำลอง (Scenario) เรื่องการสื่อสารเพื่อการบำบัด เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดในผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต มีความหลากหลาย เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดการ เชื่อมโยงความรู้ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่พบได้บ่อยด้วยความมั่นใจ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งขั้น Pre-brief ขั้นปฏิบัติการตามสถานการณ์ และขั้นประเมินการเรียนรู้ Debrief มีความ เชื่อมโยงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด 5) การสะท้อนคิดมีแนวทางที่ชัดเจนและการเสริมสร้างพลังใจให้ นักศึกษาเห็นศักยภาพของตนเอง 6) การประเมินผลนักศึกษาเป็นรายบุคคลมุ่งเน้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับ นักศึกษาทั้งความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด โดยการประเมินก่อนและหลังการเรียนรู้

สอดคล้องกับการศึกษาของดวงใจ พรหมพยัคฆ์, วราภรณ์ สัตยวงศ์, จุฑามาศ รัตนอำภา, ภาวดี เหมทานนท์และ วิไลกร รังควัต (2562) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐาน ที่ประกอบด้วย ขึ้นแนะนำก่อนปฏิบัติ ขึ้นปฏิบัติในสถานการณ์เสมือนจริง และขึ้นสรุปผลการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นสรุป ควรมีการอธิบายขั้นตอนการสะท้อนคิดที่ชัดเจน และการศึกษาของสุภาเพ็ญ ปานะวัฒนพิสุทธิ, ละมัด เลิศล้ำ และ ชนิตา ธนสารสุธี (2562) ;ละมัด เลิศล้ำ, ชนิตา ธนสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒนพิสุทธิ และชัชชัย บำรุงศรี (2562) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า โจทย์สถานการณ์ต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ภาพรวม และขั้นตอนของสถานการณ์ การประเมินผลการเรียนรู้ ข้อมูลสถานการณ์ โดยโจทย์ต้องมีความหลากหลาย และเฉพาะเจาะจงต่อการพัฒนาทักษะทางการพยาบาล มีแนวทางของผู้สอนและบทการจำลอง สถานการณ์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การปฐมนิเทศ การดำเนินสถานการณ์จำลอง การสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ และถอดบทเรียน

ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานดังกล่าว อยู่ใน ระดับดี ซึ่งประเมินได้จากผลคะแนนเฉลี่ยความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Dwi, Zuhroidah & Sujarwadi (2020) นอกจากนี้ Irwin & Colella (2020) ยังพบว่าการใช้ผู้ป่วยมาตรฐานในการจัดการ เรียนรู้โดยใช้สถานการณ์สำหรับการฝึกทักษะปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจิตส่งผลต่อความปลอดภัยของ นักศึกษา และลดปัญหาการขาดแคลนสถานที่ฝึกปฏิบัติ และทำให้นักศึกษารู้สึกตื่นเต้น และท้าทายต่อการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจและลดความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติ จึงทำให้แน่ใจได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วยมาตรฐานดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความมั่นใจ และทักษะการสื่อสาร เพื่อการบำบัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา และอาจารย์ผู้สอน สามารถนำรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ และมั่นใจในการปฏิบัติทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัด
2. ด้านการบริหารการศึกษา อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไป ใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองด้วยผู้ป่วย มาตรฐานที่ส่งเสริมความรู้ ความมั่นใจและทักษะการสื่อสารเพื่อการบำบัดในวิทยาลัยพยาบาลอื่นๆ ในสังกัด สถาบันพระบรมราชชนก

เอกสารอ้างอิง

- ดวงกมล หน่อแก้ว .(2558). การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เสมือนจริงทางพยาบาลศาสตรศึกษา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ, 31 (3), 112-122.
- ดวงใจ พรหมพยัคฆ์, วราภรณ์ สัตยวงศ์, จุฑามาศ รัตนอำภา, ภาวดี เหมทานนท์และวิไลกร รังควัต. (2562) . ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงร่วมกับการส่งเสริมทักษะการสะท้อนคิดของนักศึกษาพยาบาลต่อพฤติกรรมกระสะท้อนคิดและความสามารถในการตัดสินใจทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา, 25 (2), 57-71.
- พรรณี ปานเทวัญ .(2559). การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่21 กับการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาชีพพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก , 17(3), 17-24.
- ละมัด เลิศล้ำ, ชนิดา ชนสารสุธี, สุภาเพ็ญ ปานะวัฒนพิสุทธิ์ และชัชริย์ บำรุงศรี. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 6 ฉบับพิเศษ, 43-58.
- วงเดือน สุวรรณศิริ อรพิน จุลมูติ และจิตติอาภา ตั้งคำวานิช .(2559). การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองสำหรับนิสิตนักศึกษาพยาบาล. วารสารพยาบาลศาสตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 28(2), 1-14.
- ศิริชัย กาญจนวาสี .(2559). การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทยใน.วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 8(2), 1-18.
- สมจิตต์ สันธูชัย และกันยารัตน์ อุบลวรรณ. (2560) การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง: การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน. วารสารพยาบาลทหารบก, 18(1), 29-38.
- สุภาเพ็ญ ปานะวัฒนพิสุทธิ์, ละมัด เลิศล้ำ และชนิดา ชนสารสุธี. (2562). การพัฒนารูปแบบโจทย์สถานการณ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 28ฉบับพิเศษ, 33-41.
- Dwi, B., Zuhroidah, I and Sujarwadi, M. (2020).The Effectiveness of Standardized Patient and Role-play Simulation Methods in Improveing Self-confidence and Therapeutic Communication Skills of Nursing Students. *Nursing Health Journal*, 9(1) .<https://doi.org/10.36720/nhjk.vail.128>.
- Gibbs, G. (1998) *Learning by doing: A guide to teaching learning methods*. London:FEU.
- Jeffries. P.R. and Rogers. K. J. (2012). *Theoretical Framework For Simulation Design in Simulation in Nursing Education*. USA: Laerdal Medical Corporation.
- Kolb, D.A. (1999)*Kolb learning cycle*. (Online). Retrieved from http://www.ldu.leeds.ac.uk/Ldu/sddu_multimedia/images/kolb_cycle.gif.
- Irwin, A. and Colella, C. (2020). Use of standardized Patient in mental health simulation. *Journal of mental Health and Addiction Nursin*, 4(1), 26-29.
- Peplau, H. (1952). *Interpersonal relations: A theoretical framework for application in nursing*. New York:

G. Putnam & Sons.

Susanne, A. F. (2019). Learning to communicate professionally in Norman, L. K. and Debbie, S. *Psychiatric Nursing. Missouri* : Elsevier.

Suzanne, H. C., Natalia, D. A., and Ranjit, K. D. Teaching and Evaluating Therapeutic Communication in Suzanne, H. C.(2018). *Simulated Scenarios. In Simulated Scenarios for Nursing Educator* . New york : Springer Publishing Company, LLC.